

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maand overzicht no. 7/8 - 1970

(Tijdvak 1-7-1970 t/m 31-8-1970)

I N H O U D

No. 1.020.344

blz.

I. Het extremisme in Nederland

Communistische activiteiten rond het bezoek van president SUHARTO aan Nederland	1
De relatie van de CPN tot de internationale communistische beweging	2
Fré MEIS verliest aan gezag bij Groningse bouwvakkers	6
De stakingen in de scheepsbouwindustrie en havens	8
CPN - financiën	9
Vriendschapsforum in Moskou	11
De pro-Chinese beweging in Nederland	13
Hulpactie t.b.v. Spaanse gevangenen en hun familie	16
De Bond voor Dienstplichtigen ("witte" BVD)	17

II. Ontwikkelingen in de internationale communistische beweging

Beknopt overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in de communistische beweging in de laatste weken	18
---	----

HET EXTREMISME IN NEDERLAND

Communistische activiteiten rond het bezoek van president SUHARTO aan Nederland.

De leiding van de CPN heeft in de tweede helft van juli besloten tot het voeren van actie tegen het bezoek van president SUHARTO van Indonesië aan Nederland. Aan een viertal vooraanstaande CPN-leden werd opdracht gegeven tot het formeren van een comité "SUHARTO ongewenst". Dit comité moest samengesteld worden op zo breed mogelijke basis, hetgeen betekent dat zoveel mogelijk linkse groeperingen er in vertegenwoordigd zouden moeten zijn. Het was de samenstellers uitdrukkelijk niet toegestaan contact te zoeken met de stichting "Door de eeuwen trouw" en met de "Zuid-Molukkers".

Het comité dat op 4-8-1970 als resultaat van de CPN inspanningen in "De Waarheid" werd gepresenteerd, is samengesteld uit 25 min of meer vooraanstaande leden van CPN, NVB, ANJV en van ASVA, NVV (-jongeren), FJG, PvdA, Comité Indonesië en Verenigd Verzet 1940-1945. Door het aanschrijven van vele personen wist het comité enige honderden adhaesie-betuigingen te verwerven.

Het comité heeft zich aan de bevolking gepresenteerd door middel van een manifest, waarin het doel van het bezoek wordt omschreven als de voorbereiding van "een verdere intensivering van de economische uitplundering van Indonesië door het Nederlandse bedrijfsleven onder de huichelachtige naam van ontwikkelingshulp". SUHARTO wordt er in gekenschetst als "de representant van een moordenaarsbewind", die "de verworvenheden van de Indonesische vrijheidsstrijd verkwanselt en het land openstelt voor imperialistische roof".

De CPN heeft de samenstellers van het comité in eerste instantie als doelstelling meegegeven het bezoek te verhinderen. Door het ontketenen van een anti-SUHARTO campagne in de Nederlandse pers hoopte men een zodanige onrust te weeg te brengen, dat SUHARTO eigener beweging zou besluiten zijn bezoek af te gelasten. Wanneer het ondanks een intensieve perscampagne toch doorgang mocht vinden, moest door middel van demonstraties aan SUHARTO duidelijk gemaakt worden dat hij door een groot deel van het Nederlandse volk beschouwd wordt als een onwelkome gast. Daartoe organiseerde het comité een grote demonstratie op 1 september in Amsterdam met aansluitend een massale protest-

bijeenkomst in de Oude RAI. In brieven aan de Staten-Generaal en de regering heeft het comité "ernstige bezwaren" aangevoerd tegen de politiek van de regering, die tot dit bezoek heeft geleid en er met nadruk op aangedrongen alsnog af te zien van het bezoek. In een brief van het comité aan de Amsterdamse gemeenteraad werd de raad verzocht geen medewerking te verlenen aan een bezoek dat SUHARTO aan Amsterdam zou brengen.

De CPN heeft voorts alle groeperingen die, hoewel behorend tot het grote communistische geheel, zelfstandig naar buiten kunnen optreden, aangezet tot het ontplooiën van activiteiten tegen SUHARTO. Aan communistische bedrijfsarbeiders is verzocht adhaesie-betuigingen te verzamelen en protesttelegrammen te versturen aan de regering; vele CPN-afdelingen hebben protest-vergaderingen gehouden en plak- en kalkacties ondernomen. De NVB en het ANJV hebben eveneens acties ondernomen in overeenstemming met de bedoelingen van de CPN-partijleiding. De communistische fractie in de Tweede Kamer heeft bij de kamervoorzitter geprotesteerd tegen een eventuele ontvangst van SUHARTO door de Kamer.

De relatie van de CPN tot de internationale communistische beweging

De zich reeds geruime tijd manifesterende tendens in het CPN-beleid tot grotere participatie in de internationale communistische beweging heeft zich ook in de afgelopen maanden voortgezet.

Het bezoek dat de heer WOLFF, zij het slechts als waarnemer, gebracht heeft aan de conferentie van communistische partijen uit de kapitalistische landen van Europa, die op 15 mei in Parijs is gehouden en handelde over de "Amerikaanse agressie" in Indo-China, wordt in leidende kringen van de CPN als nuttig beschouwd, omdat op die manier verse indrukken opgedaan kunnen worden omtrent de stand van zaken op het internationale vlak en in de verschillende partijen. Uit die opvatting is wellicht ook voortgekomen het overleg dat op 10-8-1970 heeft plaatsgevonden tussen de heer WOLFF, lid van het dagelijks bestuur van de CPN, en de heer J. WOJCIK, hoofd van de afdeling internationale betrekkingen van de communistische partij van Engeland. Het gesprek zou gehandeld hebben over de strijd tegen de monopolies en over de EEG.

In "De Waarheid" werd in de maand juli een reeks artikelen gepubliceerd omtrent de situatie in het Midden-Oosten, waarin een nieuwe standpuntbepaling ten opzichte van deze kwestie tot uitdrukking komt. Bij het uitbreken van de zesdaagse oorlog in 1967 heeft de CPN zich op het standpunt gesteld, dat door de grote monopolies over de ruggen van de bevolking van Israël en de Arabische landen een olieconflict werd uitgevochten, waarbij Nederland geen partij zou mogen kiezen. De CPN nam zulk een neutraal standpunt in, omdat zij vreesde het "contact met de massa" te zullen verliezen wanneer zij zich onomwonden achter het pro-Arabische standpunt van de Sowjet-Unie zou stellen. Bovendien leverde de CPN in haar dagblad vrij scherpe kritiek op de Sowjetpolitiek ten aanzien van de Arabische landen.

In de artikelen die de laatste tijd in "De Waarheid" over deze kwestie verschijnen, neigt de CPN meer naar het standpunt van de Sowjet-Unie en spreekt als haar mening uit, dat "er op het ogenblik slechts sprake is van een agressie-oorlog van de zijde van de Israëlische regering". En verder: "De gevolgen van de Sowjet-Egyptische besprekingen in Moskou zijn positief voor de zaak van de vrede in het Midden-Oosten en in de wereld." De Chinese houding wordt in "De Waarheid" afgedaan met: "beslist verwerpelijke en onverantwoordelijke reacties uit Peking".

Een passage in een artikelenserie van hoofdredacteur WOLFF, eveneens handelend over het Midden-Oosten, geeft aanleiding tot de veronderstelling, dat de verhouding tussen de CPN en de Joods-georiënteerde communistische partij van Israël (MAKI) aanzienlijk is bekoeld. Volgens "De Waarheid" heeft er begin juni een "informatief gesprek" plaatsgehad tussen de secretaris van die partij (MI) en enkele leden van het CPN-partijbestuur. Daarbij zou de CPN gebleken zijn, dat de Mi -fractie in het Israëlische parlement nageleden heeft strijd te voeren om "de agressie een halt toe te roepen". Hierbij moet worden aangetekend, dat door de Communistische Partij van de Sowjet-Unie geen relaties met de Partij van MI worden onderhouden, doch wel met de meer Arabisch georiënteerde Israëlische CP: RAKEH.

Het streven van de CPN haar standpunt in internationale kwesties meer te doen overeenkomen met dat van de Sowjet-Unie zou de drijfveer

kunnen zijn van een artikel in "De Waarheid" omtrent de afwezigheid van de CPN bij de conferentie van Europese communistische partijen te Karlovy-Vary, waar gesproken werd over de totstandkoming van een systeem van collectieve veiligheid in Europa en over het non-proliferatie verdrag. Als excuus voor haar afwezigheid voert de CPN in het Waarheidartikel nu alleen ten tonele een uitlating in het Tsjecho-Slowaakse partijdagblad "Rude Pravo", waarin aan NOVOTNY, die destijds optrad als voorzitter van de conferentie, "opportunistisch optreden" wordt verweten. De CPN doet het nu voorkomen alsof de persoon van de voorzitter, tegen wie zij in 1967 geen bezwaren ingebracht heeft, voldoende reden was voor haar wegblijven, terwijl de ernstige redenen, die in 1967 aangevoerd werden en die voornamelijk betrekking hadden op de rol van de Sowjet-Unie in de communistische wereldbeweging, worden doodgezwegen.

Het verdrag, dat deze maand is gesloten tussen de Sowjet-Unie en West-Duitsland wordt door de CPN in "De Waarheid", die overigens de laatste tijd in aanzienlijk ruimere mate dan voorheen aandacht besteedt aan berichten uit de Sowjet-Unie, beschouwd als "een gebeurtenis, die ongetwijfeld van grote betekenis is en die kan leiden tot een vermindering van de spanningen in Europa". Zij houdt haar lezers voor dat het bij het nu gesloten verdrag, behalve om de veiligheid in Europa ook gaat "om de marken van Bonn en de roebels van de Sowjet-Unie". Zij acht een dergelijke "realistische houding" van de Sowjet-Unie "van positieve waarde". In een commentaar grijpt "De Waarheid" terug op het verdrag, dat in 1939 tussen beide staten werd gesloten. Terwijl de CPN zich in het verleden ten aanzien van dit vordrag regelmatig in kritische zin uitgelaten heeft, spreekt zij nu over "een Sowjet-Unie, die nog niet voor de oorlog gereed was" en die "een uiterste poging" deed "om de aanval van HITLER te ontgaan en in ieder geval uit te stellen". Bovendien herinnert "De Waarheid" er nog eens aan, dat "de Sowjet-Unie de doorslag gaf" bij de overwinning in de Tweede Wereldoorlog.

De in de laatste maanden optredende cumulatie van gebeurtenissen, welke tenderen naar een betere verstandhouding met de Communistische Partij van de Sowjet-Unie, zou erop kunnen duiden, dat de CPN een

min of meer positieve reactie zou hebben ontvangen op de boodschap, die zij in november vorig jaar bij monde van voorzitter HOEKSTRA tot de CPSU heeft gericht en waarin zij te kennen heeft gegeven bereid te zijn een CPSU-functionaris uit Moskou te ontvangen voor een bespreking.

Fré MEIS verliest aan gezag bij Groningse bouwvakkers

Op 12 augustus j.l. schreef het weekblad "Vrij Nederland" nog over de sfeer, die heerste in Groningen:

"De schrik voor het fenomeen Fré MEIS zit diep in het Groninger bedrijfsleven. Zó diep, dat alleen maar het woord "staking" hoeft te vallen, of de directeuren lopen de rillingen over de rug."

Dit "MEIS-effect" lijkt thans wel zijn beste tijd gehad te hebben. Voor de bouwvak-vacantie bleek stakingsleider MEIS in staat met een enkel woord het vertrouwen van de werknemers te verkrijgen en kon hij - geheel in de stijl van eerder door hem geleide acties - stakingen aankondigen die inderdaad plaatsvonden. De daaruit voortvloeiende schade voor de bouwondernemers noopten vooral de kleine bedrijven tot het doen van concessies vóór zij "aan de beurt" waren. Algemeen was dan ook de verwachting, dat de heer MEIS er in zou slagen na de bouwvak-vacantie (van 27 juli tot 10 augustus j.l.) de agitatie verder op te voeren. Van deze beduchtheid werd dan ook door de werkgevers en de erkende vakbonden openlijk blijk gegeven, waarbij van vakbondszijde met nadruk werd gesteld, dat een toegeven aan de eisen van actiecomité's tot gevolg zou hebben, dat ook de vakbonden forse eisen zouden stellen bij de komende CAO-onderhandelingen.

De "actiecomité-adviseur" reageerde hierop door op 15 augustus j.l. te Oude Pekela tegenover circa 70 afgevaardigden van actiecomité's te verklaren:

"Van reactionaire zijde wordt wel gezegd, dat we het beter wat kalmaan kunnen doen, omdat we al flink wat bereikt hebben, maar ze beseffen niet dat we pas zijn begonnen."

De heer MEIS verzekerde zijn gehoor verder, dat men met alle acties "nog maar een paar millimeter van de wal" was en dat het belangrijkste op dat moment "de actie in de bouwwereld" was. Hij kondigde een bespreking met het bouwvak-actiecomité aan en een openbare vergadering van bouwvakarbeiders, welke resp. op 18 en 20 augustus j.l. werden gehouden.

Opmerkelijk snel werden de woorden van de heer MEIS (aan het slot van zijn rede op 15 augustus j.l. gesproken) bewaarheid:

"Voordat de arbeidersklasse in Nederland aan de macht is, zullen wij ongetwijfeld nog heel wat nederlagen lijden."

Immers, kondigde hij op 15 augustus aan dat de staking in de bouwnijverheid te Groningen een paar honderd bouwvakkers méér zou omvatten dan vóór de vakantie, op 20 augustus j.l. verklaarde de heer MEIS, dat de NV "Nedam" nog een week de tijd kreeg om met de vakbonden te gaan praten. Bekend was echter, dat hij een voorstander was van volledige staking gedurende 2x24 uur op alle "Nedam"-objecten te Groningen.

Aan de verklaring van de heer MEIS op 20 augustus j.l. was een vergadering van bouwvakarbeiders voorafgegaan, waarin de CPN-voorman kracht liet bijzetten aan eigen argumentatie door een drietal communistische bouwvakkers uit Amsterdam, waaronder de in agitatie geschoolden Bertus van der K en Rinus J (voorzitter van de communistische Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid). Zij gaven hun Groningse collega's uitleg hoe zij in Amsterdam erin waren geslaagd betere arbeidsvoorwaarden dan elders te bereiken. De heer MEIS had tot dit optreden van de Amsterdammers besloten, omdat hij sinds kort rekening moest houden met oppositie, zelfs in het bouwvak-actiecomité. Ondanks de argumentatie van de ABWB-voorlieden en tegen het advies van de heer MEIS in besloten de bouwvakkers, die reeds in mindere getale dan bij voorgaande gelegenheden waren opgekomen, voorlopig af te zien van een staking. Zij bleken in meerderheid meer te voelen voor een langzaam-aan-actie dan voor een staking, die hen driemaal zoveel loon zou gaan kosten.

Namens het actie-comité sprak in een radio-interview de heer W. MO , die verklaarde, dat alle vakbonden (ook het OVB) en ongeorganiseerden in het actie-comité vertegenwoordigd waren. De heer MO , die werd aangeduid als de voorzitter van het bouwvak-actiecomité, zei verder:

"Op 27 augustus is de volgende vergadering van de bouwvak, dan valt de beslissing. Deze week gaan wij gewoon door met werken."

De resultaten van de vergadering op 27 augustus j.l. zijn bekend: geen algemene staking in de Groningse bouwvak, ook geen staking op alle "Nedam"-objecten, maar "aangepaste acties op elk object afzonderlijk".

De stakingen in de scheepsbouwindustrie en havens

Op 25 augustus j.l. brak op de werven van "Wilton-Fijenoord" te Rotterdam een wilde staking uit. Aanleiding hiertoe was o.m. het verschil in beloning tussen werknemers in dienst van het bedrijf en "ingeleende" werknemers, in dienst genomen via koppelbazen. Binnen enkele uren breidde de staking, die in eerste instantie 150-200 man omvatte, zich uit tot het gehele bedrijf. Reeds de volgende dag bleek, dat de staking zich niet liet beperken tot de werven van "Wilton-Fijenoord", maar dat ook andere scheepsbouw- en scheepsreparatiebedrijven in de staking werden betrokken. De haven van Rotterdam werd op 28 augustus eveneens het toneel van stakingen tegen het koppelbazen-systeem en ook in Amsterdam werd het werk in verschillende bedrijven neergelegd uit protest tegen de aanmerkelijke verschillen in beloning tussen eigen en "ingeleende" werknemers.

Hoezeer de CPN aan stootkracht heeft verloren in de beide grote havens van ons land bleek, toen pas enkele dagen na het begin van de staking manifesten van de CPN werden verspreid aan de scheepswerven. Duidelijk bleek, dat het bedrijfswerk van de CPN daar achter de feiten aanholt en dat van overname van de stakingsleiding geen sprake is.

Dat met het bereikte accoord tussen werkgevers- en werknemersorganisaties de arbeidsrust niet werd hersteld, is enerzijds te wijten aan het optreden van militante leden van categorale bonden, welke kennelijk de gelegenheid aangrijpen om hun eigen positie te versterken, en anderzijds aan de activiteiten van de pro-Chinese Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland (Marxistisch-Leninistisch)*. Dat de CPN niet gelukkig is met haar ehec en de daar tegenover staande activiteiten van OVB, MBGK, FHV en KEN-ML**), is te begrijpen. In een CPN-pamflet, dat op 1 september j.l. werd verspreid in het district Rotterdam, heet het dan ook:

"Daarom wordt nu bijv. in de Rotterdamse haven getracht

*) Zie ook pag. "Pro-Chinese beweging in Nederland".

***) Resp.: Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties, Metaalbewerkerbond voor Groot- en Kleinbedrijf, Federatieve Haven-Vakbond, Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland.

door het laten werken van stoorzendertjes van de ondernemers de eenheid te verbreken, wat duidelijk op een mislukking uitloopt. Zo is er plotseling een zogeheten Comité Arbeidersmacht Haven verschenen, dat in een obscuur achterkamertje aan de Jan Porcellisstraat zetelt en wordt in het Algemeen Dagblad en Het Vrije Volk een groepje scheurmakers van een zgn. Fed. Havenvakbond aan het woord gelaten, met als enig doel de machtige strijd van de havenwerkers en hun bond de N.B.V. te verstoren. De grote ervaring en het inzicht van de werkers staan er borg voor dat aan deze doorzichtige pogingen een krachtig halt wordt toegeroepen. Het is nodig, vóór alles, de eenheid te bewaren en te versterken."

CPN - financiën

Bijna twee maanden voor het afsluiten van de financiële campagne 1969-1970 (die f 425.000,-- zou moeten opbrengen) kregen de districtsbesturen van de CPN reeds te horen dat de taak voor de komende periode (1970-1971) op f 400.000,-- is gesteld. Het grootste deel hiervan (f 250.000,--) hoopt de CPN via donaties binnen te krijgen; de rest door het uitgeven van certificaten voor schenkingen in eens en tenslotte door de bekende enveloppen-acties rondom Pasen en Kerst, die de laatste jaren ongeveer een ton opbrachten.

Ook het materiaal voor de nieuwe actie (donatie-kaarten en -zegels intekenformulieren enz.) werd reeds aan de districten toegezonden. Hierbij bevond zich ook een gedrukte brief aan "de leden en vrienden van de CPN" en aan "de lezers en vrienden van De Waarheid", die een oproep tot financiële steun inhield om "de strijd voor de eenheid van alle linkse krachten tegen de ondernemersregering De JONG te kunnen voeren".

Naast een begroting voor het nieuwe jaar moeten de districten ook een financieel verslag van de periode 1969-1970 inzenden. De districtsbesturen werden tevens gemaand achterstallige contributieschuld (soms zelfs nog over 1968/69) voor 1 september af te dragen en ook te komen tot een afrekening van door de partij en het IPSO *) geleverde brochures.

Het is welhaast zeker dat veel districten niet aan alle nieuw gestelde opdrachten kunnen voldoen, vooral daar de meeste districten

*) Het Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek

enkele duizenden guldens schuld hebben.

Evenals in andere jaren ook wel het geval was, heeft de CPN in de zomer (vacantie) maanden weer te kampen gehad met een nijpend tekort aan liquide middelen. Dit tekort is vermoedelijk mede veroorzaakt door de periodieke uitloting van in het verleden door "De Waarheid" uitgegeven obligatieleningen, die in de loop van augustus plaats vond. Dit jaar werd voor een bedrag van f 67.440,-- uitgeloot. Hoewel een deel hiervan om allerlei redenen niet voor verzilvering zal zijn aangeboden, zal een aantal houders van stukken wel degelijk "geld willen zien". In "De Waarheid" werden de lezers daarom opgeroepen "hun vakantie te combineren met ^{een} royale extra bijdrage voor partij en krant". Aan de afdelingsbesturen werd zelfs gevraagd na te gaan of er van het afdelingssaldo geen geld aan het partijbestuur kon worden overgemaakt.

Vriendschapsforum in Moskou

De redactie van het maandblad van de Vereniging "Nederland-USSR" heeft in het gecombineerde nummer van juli-augustus 1970 een kort artikel gepubliceerd over een internationaal symposium van vertegenwoordigers van vriendschapsorganisaties, dat van 22 tot 25 juni in Moskou bijeenkwam voor de honderdste herdenking van de geboortedag van LENIN.

Aan dit "vriendschapsforum", dat werd georganiseerd door de Unie van Sowjet-verenigingen van vriendschap en culturele betrekkingen met het buitenland, is deelgenomen door enkele honderden vertegenwoordigers van vriendschapsverenigingen in de Sowjet-Unie en door buitenlanders uit meer dan zeventig landen. (Het artikel in "NU" noemt onder meer: de Verenigde Staten, Noord- en Zuid-Vietnam, Japan, Noord-Korea, Nieuw-Zeeland, Canada, Cyprus, een aantal West- en Middeneuropese landen, de Arabische landen en Afrikaanse republieken.) Het symposium kreeg bijzondere nadruk door de aanwezigheid van de secretaris van het Centraal Comité der CPSU, Boris PONOMARJOW, en door het feit, dat het openingswoord werd uitgesproken door de president van de Sowjet-Unie, Nikolaï PODGORNY.

Vermeldenswaard is hetgeen de presidente van de Unie van Sowjet-verenigingen, mevrouw Nina PO , in haar rede naar voren bracht over de betekenis van de vriendschap tussen de volkeren. Ervan uitgaande, dat het eerste decreet, dat door W.I. LENIN werd ondertekend, een vredesdecreet was, verdedigde zij de (bekende) stelling, dat het behoud van de vrede de belangrijkste drijfveer is en blijft van alle handelingen van de regering der Sowjet-Unie.

"Mevrouw PO , " vervolgt het artikel in "NU", "sprak (.....) "namens de Sowjet-regering haar diepste dank uit voor alles wat tijdens de revolutiejaren, de interventieoorlogen en de tweede wereldoorlog is gedaan door personen, partijen en andere organisaties om "de eerste socialistische staat ter wereld te verdedigen en te beschermen.

"Zij sprak over de enorme betekenis die leiders van communistische partijen ten tijde van de revolutie van 1917 hebben gehad.

"Zij noemde onder meer de namen van Clara Ze..., Marcel Ca..., Maurice Th..., William Fo..., Antonio Gr..., Palmiro To..., Ernst Th..., Georgi Di... en Sen Ka... . Vooral bracht zij hulde aan Ho Tsji Minh en de grote Chinese revolutionair en democraat Soen Jat-sen. (.....)"

Namens de Vereniging "Nederland-USSR" is aan dit symposium deelgenomen door mevrouw W. BO..., lid van het dagelijks bestuur en hoofdredactrice van het blad "NU". Zij ontving bij die gelegenheid uit waardering voor haar werk in de Nederlandse vereniging van vriendschap met de Sowjet-Unie een Lenin-medaille. (Zij is de eerste in Nederland, die een dergelijke onderscheiding heeft ontvangen.)

De pro-Chinese beweging in Nederland.

De Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland (Marxistisch-Leninistisch), het vroegere MLCN, heeft pogingen gedaan haar invloed onder de bevolking verder uit te breiden door het oprichten van hulp-organisaties, die hun activiteiten zullen richten op speciale bevolkingsgroepen.

In april j.l. werd door enige leden van de KEN opgericht de Marxistisch-Leninistische Studentenbond (MLS), die nu afdelingen heeft in Amsterdam, Groningen, Nijmegen en Utrecht. Aan de MLS is tot taak gesteld de opbouw van een grote studentenorganisatie, opgesplitst in een aantal cellen. De cellen zullen in het komende academische jaar op grote schaal agitatie moeten plegen op de universiteiten.

De bond wil:

- zich in dienst stellen van de arbeidersklasse door te gaan werken op bedrijven;
- het marxisme-leninisme en de werken van MAO TSE TUNG bestuderen;
- de politieke bewustwording van de studenten bevorderen;
- de heersende ideologie bestrijden door kritiek op de burgerlijke inhoud van het onderwijs.

In het begin van dit jaar werd de Bond van Huurders en Woningzoekenden (BHW) opgericht, met als doelstelling de mensen te organiseren en zelf actief te maken tegen de woningnood. Ook in deze bond zijn de leidende functies in handen van KEN-leden. De opzet van de bond is te komen tot een zo groot mogelijk ledental, hetgeen wellicht weinig moeilijkheden zal opleveren aangezien aan het lidmaatschap geen enkele verplichting is verbonden. Men wordt beschouwd als lid wanneer men bereid is het blad, dat door de bond wordt uitgegeven, in huis te ontvangen. Kosten zijn daaraan niet verbonden. Om tot een zo groot mogelijk ledental te komen, heeft het landelijk congres van de KEN voorts besloten, dat de actie van de bond voor de buitenwacht een niet-politiek karakter zal dragen. Mogelijk zal de bond in een later stadium moeten gaan fungeren als een echte mantelorganisatie, die in incidentele gevallen de politiek van de KEN door zijn leden support zal moeten verschaffen. De bond is actief in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Breda en Arnhem. De grootste aanhang vindt hij in Amsterdam met circa 800 (papieren) leden.

Ter gelegenheid van de recente stakingen in de scheepsbouwindustrie en de havens van Rotterdam en Amsterdam werd door het KEN opgericht het "Komitee Arbeidersmacht Haven Rotterdam", dat de massale demonstraties van havenarbeiders in Rotterdam organiseerde en haar looneis (f 75,-- per week meer) door de demonstranten overgenomen zag. Minder succesrijk was het (eveneens door enkele KEN-leden geformeerde) "Komité Arbeidersmacht Amsterdamse Haven". Haar oproep tot een grote bijeenkomst in het Westerpark te Amsterdam werd door de Amsterdamse havenarbeiders vrijwel genegeerd.

Het KEN verspreidde op 31 augustus j.l. ook pamfletten waarin de Rotterdamse scholieren werden opgewekt hun solidariteit te tonen door met steunlijsten voor de havenarbeiders rond te gaan "in buurten, bedrijven, scholen of zo maar op straat". Deze oproep was ondertekend met "Marxistisch Leninistische Jeugd", een kennelijk voor deze gelegenheid gecreëerde mantelorganisatie.

Van het KEN ging eveneens uit een tweetal pamfletten, waarin werd opgeroepen "ondanks de onjuiste voorlichting van pers, radio en televisie" vast te houden aan de eis "25 gulden schoon per week loonsverhoging". Volgens de ondertekening waren de pamfletten afkomstig van "Stakers Gusto" en "Personeel Wilton Feijenoord", maar duidelijk bleek, dat ook hiervoor de offsetpers van het KEN had gedraaid.

De Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten (BNML) is in zijn streven om zijn nog altijd zeer geringe invloed op het Nederlandse bestel uit te breiden en zijn voortdurende financiële depressie te boven te komen, gekomen tot samenwerking met de afdeling Amsterdam van de Rode Jeugd. Gezamenlijk geven zij sinds juni, onder de gelegenheidsaanduiding Marxistisch Eenheidsfront, een blad uit dat als titel draagt "De Vonk" en een "informatie- en tevens aktie-krant" wil zijn. Het blad zal onregelmatig verschijnen en verspreid worden onder fabrieksarbeiders.

Van de pro-Chinese groeperingen in Nederland is de Rode Jeugd met haar straffe discipline nog altijd de meest militante. Sinds enige tijd geeft de Rode Jeugd een blad uit, waaraan alle, overigens vrij zelfstandig opererende afdelingen een bijdrage (kunnen) leveren.

Daarmee is een einde gekomen aan de onregelmatig afzonderlijk verschijnende krantjes van de diverse afdelingen.

Het landelijk bestuur van de Rode Jeugd heeft in het eerste nummer van het gelijknamige blad een beginselverklaring doen opnemen. Daarin stelt zij dat de aktie van de Rode Jeugd zich allereerst wil richten op de eigen leefomstandigheden door - ook gewelddadig - verzet tegen de heersende kapitalistische omstandigheden, met als gevolg dat "de grondslagen van het kapitalisme worden vernietigd". "Door deze akties", aldus de beginselverklaring, "vallen we de grondslag aan van de macht van het imperialisme: de grote monopolies in het industriële westen". Een dergelijke opvatting, dat vernietiging van het kapitalisme zich zal voltrekken in het industriële westen, strookt niet met de Chinese visie volgens welke omverwerping van het kapitalisme zal plaats vinden vanuit de derde wereld; de communistische beweging in de hoog-geïndustrialiseerde landen heeft volgens Chinese opvatting slechts tot taak de revolutionaire beweging in de derde wereld te steunen door het imperialisme op een tweede front de handen te binden.

Hulpactie t.b.v. Spaanse gevangenen en hun familie

Spaanse - communistisch georiënteerde - gastarbeiders en Nederlandse Oud-Spanjestrijders blijken elkaar gevonden te hebben in een (vermoedelijk in groter, internationaal verband georganiseerde) hulpactie ten behoeve van Spaanse politieke gevangenen en hun familie in Spanje. Tot dat doel worden balpennen met de opdruk "PCE-LPE"*) en pakken lucifers met twee-talig opschrift te koop aangeboden.

In het april-nummer van het orgaan van het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (OVB) "Nieuwe Strijd" kwam een dankbetuiging voor van "kapitein" Piet LA, "namens het lijdende Spaanse volk". Uit naam van alle Oud-Spanjestrijders verzocht de heer LA de leden van het OVB de strijd voor een Vrij-Spanje te blijven steunen.

Op dezelfde pagina van "Nieuwe Strijd" deelde de secretaris-penningmeester van het OVB, de heer A. van den B. te Rotterdam, mede, dat namens het "reeds jaren bestaande Comité Steun aan Strijdend Spanje" direct f 1.500,- ter beschikking was gesteld en dat door de bedrijfsorganisatie "Fabriek" een bedrag ad f 500,- was bijeengebracht. De heer van den B. wakte op, giften te storten op zijn giro-rekening, een opwekking die in het augustus-nummer van "Nieuwe Strijd" werd herhaald en waaraan was toegevoegd, dat nog pakken lucifers van het "Comité De Vlam" verkrijgbaar waren.

In een mei-nummer van het Spaanse communistische tijdschrift "Informacion Española" werd eveneens aandacht besteed aan deze actie. Hierbij werd dank gebracht voor de financiële hulp, die geboden werd door arbeiders van "Werkspoor" (Utrecht) en de Rotterdamse havenarbeiders.

Opmerkelijk is in deze hulpactie het ontbreken van enige officiële CPN-steun. Slechts enkele weinigzeggende artikelen in het communistische dagblad "De Waarheid" over de politieke situatie in Spanje gaven in de afgelopen maanden blijk van solidariteit met de "Spaanse arbeidersmassa's".

*) "Partido Comunista de España - Libertad para España"

De Bond voor Dienstplichtigen ("witte" BVD)

De "witte" BVD is in 1967 opgericht als een belangenbehartigingsorganisatie voor dienstweigeraars (erkende gewetensbezwaarden tegen de militaire dienst) en heette derhalve oorspronkelijk "Bond voor Dienstweigeraars". Een van de eerste doelstellingen van de Bond was de gewetensbezwaarden - tewerkgesteld op verschillende daarvoor aangewezen objecten - te bevrijden uit het isolement waarin zij door hun bijzondere stellingname komen te verkeren, in verband waarmee o.a. (in mei 1969) besloten werd het lidmaatschap open te stellen voor ieder die op de een of andere wijze tegen het leger wenste te opponeren. Tevens echter werd deze bewuste en systematische oppositie tegen het leger geleidelijk sterker benadrukt, waardoor de Bond transformeerde tot een links-radikale politieke organisatie. Onderminning van het leger door middel van sabotage en vooral van protestdienst werd meer en meer hoofddoel. Het leger - aldus de Bond - diende te worden bestreden als instrument van onderdrukking van het kapitalistische systeem. Als uiteindelijk doel werd evenwel gesteld: de omverwerping van dit kapitalistische systeem zelf.

Deze lijn is bekrachtigd op het derde congres van de "witte" BVD, op 25 mei 1970 te Utrecht gehouden. In overeenstemming met de nu meer algemene doelstellingen is de naam van de Bond (600 leden in 25 "afdelingen") bij die gelegenheid tevens gewijzigd in "Bond voor Dienstplichtigen".

ONTWIKKELINGEN IN DE INTERNATIONALE COMMUNISTISCHE BEWEGING

Gedurende de maanden juli en augustus lijkt een bepaalde mate van stabilisering in de Sino-Sowjetrelaties te zijn ingetreden. In juli werd bekend dat beide landen over en weer ambassadeurs hadden benoemd, terwijl het Hongaarse blad Magyaroszag begin augustus wist te berichten dat de telefoonverbinding voor noodgevallen tussen Moskou en Peking zou zijn hersteld.

Sowjetpremier KOSYGIN zelf benadrukte op 10 augustus in een interview met het in India verschijnende pro-Sowjetblad "The Patriot" dat "de Sowjet-Unie voorstandster is van normalisering van wederzijdse staatsbetrekkingen" met China, dat zelf de laatste tijd blijk geeft van toenemende ontvankelijkheid voor het aanknopen van betrekkingen met andere landen. KOSYGIN deelde voorts mede, dat er zich "momenteel geen grensconflicten voordoen" en dat bilaterale besprekingen tussen de beide landen werden gevoerd. Overigens stelde hij ook "niet tevreden te zijn met de ontwikkeling van de Sino-Sowjetbetrekkingen", waarvan "verbetering niet alleen afhangt van de Sowjet-Unie".

Het is niet onwaarschijnlijk dat KOSYGIN hierbij onder meer doelde op een hoofdartikel, dat door de drie belangrijkste Chinese bladen* op 1 augustus werd afgedrukt ter gelegenheid van de 43e verjaardag van het Chinese Volksbevrijdingsleger. In dit artikel, dat volgens waarnemers de scherpste aanval inhield op de Sowjet-Unie sinds maanden, werd gesteld dat de "sociaal-imperialisten" in de Sowjet-Unie "een begerig oog hebben laten vallen op Chinees grondgebied" en dat zij "geen moment de voorbereidingen voor een aanval op China hebben opgeschort". Het artikel beschuldigde voorts de Sowjet-Unie samen met de Verenigde Staten ervan, de droom te koesteren eens China onder elkaar te kunnen verdelen. Een "socialistisch China" vormt hierbij echter de belangrijkste hinderpaal.

Het boven aangehaalde streven van de Sowjet-Unie om te komen tot een normalisering van de staatsbetrekkingen met China bleek overigens CPSU-Politburolid en vice-premier van de Sowjet-Unie, MAZOEROW, er niet van e weerhouden om op 14 augustus in de Noordkoreaanse

* Het theoretisch orgaan "Rode Vlag", het "Dagblad van het Bevrijdingsleger" en het "Volksdagblad".

hoofdstad - tijdens een rede in verband met de herdenking van het 25-jarig bestaan van het bewind in Noord-Korea - opnieuw een beroep te doen op de Aziatische landen om een "gemeenschappelijk veiligheidssysteem" tot stand te brengen. Het idee van een dergelijk veiligheidssysteem werd voor het eerst gelanceerd door CPSU-leider BREZHNEV tijdens de communistische wereldconferentie in juni 1969 en was kennelijk bedoeld om China te isoleren en de invloed van de Sowjet-Unie in Azië te versterken. Pogingen een dergelijk veiligheidssysteem te realiseren bleken toen echter al spoedig te verzanden.

Gedurende de eerste veertien dagen van de maand juli deed zich in de Sowjet-Unie een ongebruikelijk fenomeen voor. Binnen een periode van elf dagen kwam namelijk het CC van de CPSU tweemaal in plenaire zitting bijeen.

Van het eerste plenum, dat op 2 en 3 juli werd gehouden en dat door het persbureau Tass werd gekwalificeerd als een "gewoon" CC-plenum, verband houdende met de zitting van de Opperste Sowjet op 14 en 15 juli, is bekend dat CPSU-leider BREZHNEV, net zoals op de geruchtmakende zitting in december 1969, opnieuw kritiek leverde op het landbouwbeleid, waarvoor hij ook nu weer de hoogste regeringsorganen verantwoordelijk stelde. Belangrijk was - achteraf gezien - de opmerking van BREZHNEV dat "voor de partij en heel het Sowjetvolk het jaar 1970 gemarkeerd (zal) worden door de bijeenkomst van het 24e partijcongres". Op 13 juli meldde Tass - nogal onverwachts - dat tijdens het op die dag gehouden (tweede) CC-plenum was besloten het 24e CPSU-congres in maart 1971 te houden.

Dat een pertinente uitspraak van een partijleider binnen elf dagen op een dergelijke wijze werd herroepen, moet wel betekenen dat er sindsdien iets belangrijks is gebeurd.

Waarnemers zijn van mening dat dit verrassende uitstel mogelijk verband houdt met spanningen binnen de partijleiding, waarover geruchten overigens reeds eerder de ronde deden.

Zo had Sowjet-journalist en KGB-medewerker Victor LO op 3 juli in de Londense "Evening News" nog gesuggereerd dat belangrijke wijzigingen in het Kremlin voor de deur stonden, terwijl ook de op het CC-plenum van 2 en 3 juli afgekondigde heroriëntering van de Sowjeteconomie ingrijpende mutaties deed verwachten. Het leek waarnemers niet onaannemelijk dat premier KOSYGIN van zijn functie zou worden ontheven en dat zijn kabinet op de helling zou worden gezet door de

Opperste Sowjet, aangezien de regeringsinstanties steeds waren aangewezen als de hoofdschuldigen voor de economische malaise.

Uiteraard zou een dergelijk besluit door het Politburo moeten worden genomen en door het CC moeten worden gesanctioneerd, alvorens door het Sowjetparlement te kunnen worden goedgekeurd.

Op 15 juli echter herkoos de Opperste Sowjet unaniem KOSYGIN tot premier en PODGORNÝ tot president, gevolgd door formele herverkiezing van alle topfunctionarissen in het overheidsapparaat, waardoor alle speculaties t.a.v. een vervanging van KOSYGIN in de grond werden geboord. Aannemelijk is dat BREZHNEV in deze kwestie op zijn minst een prestige-nederlaag heeft geleden.

Voorafgaande aan deze zitting van de Opperste Sowjet was premier KOSYGIN op 6 juli met een delegatie naar Roemenië gereisd om het nieuwe Sowjet-Roemeense vriendschapsverdrag te ondertekenen. Tass had op 12 juni nog bekend gemaakt dat deze ondertekening zou geschieden door CPSU-leider BREZHNEV. Op het laatste ogenblik werd zijn komst echter wegens "een zware verkoudheid" afgezegd. Volgens de meeste Westerse waarnemers moest dit beschouwd worden als een demonstratie van ongenoegen over de Roemeense halstarrigheid bij de jarenlange onderhandelingen over het nieuwe vriendschapsverdrag, dat het oude in 1968 verstreken verdrag moest vervangen. Hoewel het Sowjet-regeringsblad "Izvestia" het nieuwe verdrag heeft geprezen als een stuk van "zakelijke en concrete inhoud, dat de samenwerking tussen de volkeren van de Sowjet-Unie en Roemenië tot uitdrukking brengt", wijst de verdrags tekst uit dat de Roemenen hun betrekkelijk onafhankelijke opstelling t.a.v. de Sowjet-Unie met succes hebben verdedigd en geen of nauwelijks concessies hebben gedaan aan hun partners.

In het verdrag vindt men weinig of niets terug van hetgeen in het begin mei gesloten Sowjet-Tsjechoslowaakse vriendschapsverdrag zo karakteristiek was voor de volledige onderwerping van Praag aan Moskou. *)

Opvallend is b.v. het feit dat de principes van de BREZHNEV-doctrine van de beperkte soevereiniteit niet in het verdrag zijn opgenomen. De vriendschap en bijstand worden gebaseerd op "de principes van het socialistisch internationalisme" en heten uit te gaan van "wederzijds respect voor elkaars soevereiniteit en onafhankelijkheid,

*) M.O. 6, 1970.

gelijkheid en niet-inmenging in elkaars interne aangelegenheden", terwijl in het Sowjet-Tsjechoslowaaks verdrag, behalve op deze principes, uitdrukkelijk wordt gewezen op "consolidatie en bescherming van de socialistische verworvenheden" als de "gemeenschappelijke internationalistische plicht van de socialistische landen" en op "noodzakelijke maatregelen" om de "socialistische verworvenheden der volkeren te verdedigen".

Roemeense woordvoerders kunnen dan ook waarschijnlijk naar waarheid stellen, dat de uiteindelijke verdragstekst gelijk is aan die welke reeds voor de invasie in Tsjechoslowakije overeengekomen was.

Vrijwel onmiddellijk na de verdragsondertekening heeft de Roemeense partijleider CEAUSESCU tijdens een plenaire zitting van het CC op 8 en 9 juli, de communistische wereld opgeroepen tot een open gesprek om het marxisme-leninisme aan te passen aan de nieuwe sociale en economische stromingen, waarbij hij stelde dat iedere partij het recht moet hebben haar eigen algemene politiek op te stellen in overeenstemming met de behoeften van het land.

Illustreerend voor de onafhankelijkheid van Roemenië waren de lovende woorden, door CEAUSESCU tijdens dit plenum gewijd aan de ontvangst, die een Roemeense delegatie begin juni in China ten deel was gevallen, de herhaling van het aanbod om te bemiddelen in het Sino-Sowjetgeschil en het feit dat nauwelijks veertien dagen na de ondertekening van het vriendschapsverdrag een zware militaire Roemeense delegatie naar China vertrok, ditmaal onder leiding van de Roemeense minister van Defensie.

Behalve Roemenië schijnt ook Joegoslavië zich in te willen zetten voor betere betrekkingen met zowel de Sowjet-Unie als China. Tijdens een medio juli door het presidium van de Liga van Joegoslavische Communisten gehouden bijeenkomst ter voorbereiding van haar tiende partijconferentie in november werd gesteld, dat van Joegoslavische zijde pogingen in die richting zijn ondernomen. Deze betrekkingen zouden dan gebaseerd moeten zijn op "gelijkberechtiging, niet-inmenging en wederzijdse erkenning van de bestaande verschillen", principes, die er ongetwijfeld de oorzaak van zijn, dat de Liga "onveranderlijk vasthoudt aan haar beoordeling van de gebeurtenissen

van 1968 in Tsjechoslowakije", dwz. afwijzend staat t.o.v. de nog steeds voortgaande "normalisering" in dat land.

In de maand juli vonden in Tsjechoslowakije in het kader van die "normalisering" nog zuiveringen plaats in de vakbonden, onder de rechterlijke macht, binnen het leger en onder "rechts-opportunistische" afgevaardigden in gemeente- en districtsraden, terwijl DUBCEK zelf begin juli zijn laatste officiële functie verloor, zijn zetel in het federale parlement. Het lijkt er overigens niet op dat voorlopig een einde kan worden verwacht van de zuiveringen. Het partijdagblad "Rude Prawo" merkte medio juli daarover op dat de zuiveringen nog tot het einde van dit jaar worden voortgezet, omdat sommige zuiveringscommissies bij hun werk een "politiek gevaarlijk liberalisme" aan de dag zouden hebben gelegd.

Overigens deed "Rude Prawo" op 18 juli voor het eerst ook een openlijke aanval op de oppositie van "links" - dwz. van de groep dogmatische neo-stalinisten, die een radicale afrekening wensen met de laatste overblijfselen van het "liberalisme" - waarbij zij erop werden gewezen dat ook zij zich aan de partijdiscipline hebben te onderwerpen.

De Oosteuropese politiek ten gunste van de spoedige bijeenkomst van een Europese Veiligheidsconferentie blijkt steeds intensiever begeleid te worden door propaganda-activiteiten, die de publieke opinie in West-Europa kennelijk voor deze zaak moeten winnen en inzetten. Er zijn aanwijzingen dat Moskou zich bij deze campagne van velerlei beïnvloedingstechnieken bedient en zich veel moeite getroost loyale CP-en en internationale frontorganisaties daarbij in te schakelen. Uit recente ontwikkelingen in een aantal Europese landen valt af te leiden dat de gevolgde tactiek gericht is op de vorming van nationale voorbereidingscomité's voor een breed opgezet Europees Volkerencongres dat zich met gezag zal moeten uitspreken voor het organiseren van een Veiligheidsconferentie op staatsniveau. In enkele landen zijn reeds dergelijke comité's opgericht en zij blijken onveranderlijk het karakter te hebben van typische mantelorganisaties, waarin naar klassiek patroon niet de erefuncties, maar wel de sleutelposities door communisten worden bekleed. Het is ongetwijfeld de taak van de afzonderlijke CP-en om in eigen land representatieve persoonlijkheden uit heel het maatschappelijk leven over te halen in de comité's zitting te ne-

men. De CPSU lijkt thans druk doende door bilateraal overleg ook die partijen over te halen, die op de Moskouse conferentie van 28 Europese CP-en in januari 1970 bezwaren inbrachten tegen het Sowjetplan voor een Europees Volkerencongres.

Omdat de CPN sinds jaar en dag haar medewerking aan dit soort internationale acties pleegt te onthouden, zal het interessant zijn, na te gaan van welke zijde in Nederland de geplande "nationale" initiatieven eventueel zullen uitgaan.